

Lehdentekoa

Riitta Koikkalainen & Antti Teittinen

Suomessa tehtävien tiedelehtien asema sekä tutkimustiedon että tieteellisten keskustelujen julkaisukanavana on 2000-luvulla muuttunut merkittävästi. Yhä yleisemmäksi on käynyt ajattelutapa, jonka mukaan Suomessa tehtävät tiedejulkaisut ovat arvoltansa vähäisempiä kuin muualla maailmassa tehtävät. Tämän on saanut aikaan suomalainen tiedemaailma itse korottamalla kansainvälisyyden korkeimmalle tasolle arvostusten asteikoilla ja määrittelemällä kansainvälisyyden erityisellä tavalla:

Suomen tiedemaailmassa on tehty ulkoisen vaikutuksen eli kansainvälistymisen nimissä useita ratkaisuja, jotka ovat mahdollistaneet nykyisen suomen kielen alenustilan tieteen kielenä. Tärkein ratkaisu on suomalaisen tiedemaailman hyväksymä määritelmä kansainvälisyydelle. Kansainvälistä on kaikki, joka ei ole suomalaista. (Lavery 2014, 30–33.)

Lehdet itse ovat seuranneet kehityskulkuja valppaasti ja myös keskustelleet aiheista sivuillaan. Näin on tehty muun muassa *Januksessa*, *Sosiologiassa*, *Terrassa*, *Virittäjässä*, *Yhteiskuntapolitiikassa* ja myös omassa lehdessämme, *Kulttuurintutkimuksessa*. *Aikuiskasvatuksen* numerossa 2/2017 teemalle oli omistettu useampikin teksti.

Myös taustatoimijat ovat valppaina – esimerkiksi Suomen tiedekustantajien liitto sekä Tieteellisten seurain valtuuskunta seuraavat kentän kehitystä ja pyrkivät toimilaan edistämään kotimaista tiedejulkaisemista. Hyvää tahtoa ja myös käytännön tekoja löytyy edelleen säätiöistä ja, pahoista puheista huolimatta, myös opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Tästä osoituksena on vaikkapa monen tiedelehden saama valtionapu

sekä tammikuussa 2017 tiedelehtien tekijöiden käyttöön julkaistu sähköisen toimitamisen ja julkaisemisen alusta Journal.fi. Sitä ei olisi olemassa ilman OKM:n tukea.

Huolesta huolimatta Suomessa tehdään tällä hetkellä edelleen noin 100 tieteellistä lehteä. Ja on hyvä, että tehdään. Muutoin tieteen tulokset jäisivät kovin pienen ja lähinnä englantia taitavan tiedeyhteisön piirin omaisuudeksi ja tutkimusaiheiden kirjo kaventuksi. Suomalaisen kulttuuripiirin ja yhteiskunnan kannalta tärkeitä tutkimuskohteita karsiutuisi pois, jos kotimaisia tiedejulkaisuja ei olisi olemassa.

Kotimaiset tiedelehdet ovat pieniä, ja ne toimivat pienillä voimavaroilla verrattuna ulkomaisiin lehtiin. Paljon tehdään vapaaehtoistyönä. Suomalaisen tieteellisen julkaisemisen ehkä erityisin piirre on, että lehtiä julkaisevat useimmiten tieteelliset seurat kaupallisten toimijoiden tai tutkimusorganisaatioiden sijaan. Tämä pitää yllä tieteen tekemisen itsenäisyyttä: aiheet ja sisällöt määräävät, mitä julkaistaan. Ratkaisevaa ei ole se, onko teksti myyvä tai se, onko tekstin kirjoittaja juuri tietyn tutkimusorganisaation henkilökuntaa. Myös niin kutsuttujen vapaiden tutkijoiden tekstit otetaan vastaan ja arvioidaan niiden sisältöjen kannalta.

Tieteellisissä seuroissa tehdään siis merkittävää työtä tieteen hyväksi.

Avaamme tätä työkenttää tarkemmin sivulla 16, missä erittelemme tieteellisen artikkelitarjouksen julkaisuprosessia *Kulttuurintutkimuksessa*. Esitys alkaa siitä, kun artikkelia tarjotaan lehteen ja päättyy siihen, kun artikkeli julkaistaan lehdessä. Emme viittaa mihinkään yksittäiseen artikkeliin, joka on julkaistu tai julkaisuprosessissa lehdessämme. Esitys on karsittu rautalankaversio siitä, mitä todellisuudessa tapahtuu, mutta se havainnollistaa, mitä kaikkea prosessiin sisältyy. Vertaisarvioinnin myllytykseen joutuvat vain tiedeartikkeleina tarjotut käsikirjoitukset. Mutta. Myös muut tekstitarjokkaat ruoditaan tarkasti niin meillä kuin muissakin lehdissä. Kotimaiset tiedelehdet eivät julkaise diibadaabaa.

VIITE

Lavery, Jason (2014) Suomen tulevaisuus tieteen kielenä. *Tieteessä tapahtuu* 32:3, 31–33. URL <https://journal.fi/tt/article/view/41562> (tarkastettu: marraskuu 2017).

Artikkelin tie *Kulttuurintutkimuksessa*, lyhyt oppimäärä

**Artikkeliehdokas saapuu toimitukseen.
Alkaa totinen työ.**

1. Vastuutoimittaja lukee, tarkistaa myös, onko kirjoittaja noudattanut kirjoittajaohjeita.
2. Artikkeliehdokas hylätään tai annetaan editioehdotukset, jos vertaisarviointiin.
3. Artikkeliehdokkaalle etsitään vertaisarvioijat – tämä vie aikaa.
4. Vastuutoimittaja laatii vertaisarvioinnin perusteella palautteen kirjoittajalle.
5. Voidaan tarvita useampi editio- ja vertaisarviointikierros.
6. Viimeistelevä editio: teksti, kuvat ja kuvat julkaisukuntoon kielellisesti ja sisällöllisesti.

**Artikkeli voidaan hyväksyä tai hylätä kaikissa
prosessin vaiheissa.**

7. Taittoon valmistelu ja taitto.
8. Kirjoittaja tarkistaa taittovedoksen.
9. Taittaja vie taittoon kirjoittajan korjaukset.
10. Päätoimittajat tarkistavat koko lehden taitton. Viimeiset korjaukset.
11. Painoon saattaminen ja painatus. / Julkaisualustalle vieminen ja julkaiseminen.
12. Metadata; vapaakappaleet, ilmaiskappaleet ja muu jakelu; arkistointi; saatavilla pito.

Vertaisarvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

1. Sisältö ja relevanssi suhteessa lehden fokukseseen.
2. Onko artikkeliehdotus perusteltu oppialansa puitteissa.
3. Onko artikkelin rakenne järkevä.
4. Argumentoiko artikkeli.
5. Onko kirjoittajan oma tulkinta mukana.
6. Onko tutkimusetiikka otettu huomioon.